

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen parochiekerk O.-L.-Vrouw Geboorte met de historische kerkhofsite met inbegrip van hek, omgevende muren, hagen, bomen, sporen van walgracht met brugje, elektriciteitscabine en openbare ruimte errond te Nazareth

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage bij dit besluit, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de artistieke en de sociaal-culturele en de industrieel-archeologische waarde:

- als monument

de parochiekerk O.-L.-Vrouw Geboorte met de historische kerkhofsite met inbegrip van toegangshek, omgevende muren, hagen, bomen en sporen van walgracht met brugje, elektriciteitscabine, en openbare ruimte errond, gelegen te NAZARETH, Dorp z.nr.
bekend ten kadaster:

NAZARETH, 1e afdeling, sectie F, perceelnummers 329D,329G,330C,333A,334D
zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

- De huidige parochiekerk van O.-L.-Vrouw Geboorte vervangt de oudste kerk, waarvan de vroegste vermelding teruggaat tot de 13de eeuw.
- De kerk werd volledig nieuw gebouwd naar ontwerp van architect E. de Perre-Montigny in 1861-65 op de plaats van de oude kerk.
- De kerk is gelegen op de historische kerkhofsite in het centrum van de gemeente. Het vierkant kerkhof van ongeveer 1 ha groot, afgesloten door een laag witgeschilderd bakstenen muurtje aan de west- en zuidzijde, restanten van de vroegere pastorietuin, een beukenhaag aan drie zijden, en bomenrijen van linden en kastanjabomen, is van historisch belang als een voorheen omgracht kerkhof. Het oorspronkelijke kerkhof was volgens oude kaarten omsloten door een walgracht die aan drie zijden doorbroken was door een toegang. Aan de oostzijde is nog een deel van de oude walgracht bewaard gebleven, met een boogbrugje opgetrokken uit bak- en natuursteen. Mogelijk gaat deze site terug tot een laatmiddeleeuwse walgrachtsite die typerend is voor de Leie - Schelde regio en heeft de site ook een archeologische waarde.
- De gaaf bewaarde stedenbouwkundige structuur is van cultuurhistorisch belang als getuige van de ontstaansgeschiedenis van het dorp teruggaand tot de 13de eeuw. De onderlinge samenhang van de openbare ruimte en de centrale bebouwing van de kerk en het kerkhof vertoont een zeldzame cultuurhistorische waarde.
- Een oorlogsmonument naar ontwerp van Antoon Van Parys werd opgericht in 1920 voor het kerkportaal, ernaast werd een vrijheidsboom geplant.
- De bomenrijen en de vrijheidsboom vormen een historische eenheid met het kerkhof, de kerksite en de dorpskern.
- Onder impuls van de H. Hartbonden werd het oorlogsmonument in 1938 vervangen door een H. Hartbeeld.
- De bakstenen elektriciteitscabine is een getuige van de eerste elektrificatie van de gemeente, een nieuwe openbare nutsvoorziening in het eerste kwart van de 20ste eeuw.
- De roepsteen heeft een rechtshistorische waarde als getuige van de traditionele plaats waarop afkondigingen werden gedaan en berichten aan de bevolking werden medegedeeld.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- De kerk is belangrijk als representatief voorbeeld van één van de talrijke kerken in Oost-Vlaanderen ontworpen in 1861 door architect Edmond de Perre-Montigny in neostijl, met grotendeels behoud van de interieurafwerking en meubilering. De imposante driebeukige basilicale kruiskerk neemt in het architecturaal oeuvre van de architect een aparte plaats in door de geprononceerde westgevel in neobarokke stijl en vierkante toren met koepeldak boven de voorgevel.

Ook het gaaf bewaarde interieur van de driebeukige basilicale kruiskerk, is een representatief voorbeeld van de toepassing van de neobarok in het religieus erfgoed, de stijlvolle aankleding van het interieur is in het koor intact bewaard gebleven.

- De kerk is gelegen op de historische kerkhofsite, een vierkant, voorheen omgracht kerkhof, afgesloten door een laag witgeschilderd bakstenen muurtje aan de west- en zuidzijde, restanten van de pastorietuin, en een beukenhaag. Aan de oostzijde is nog een deel van de oude walgracht bewaard gebleven, met een boogbrugje opgetrokken uit bak- en natuursteen. Aan de westzijde is de begraafplaats toegankelijk via een dubbel toegangshek van 1854, bestaande uit ijzeren hekken aan vier bakstenen pijlers met arduinen afdekplaat en bolbekroning.

- De elektriciteitscabine uit het eerste kwart van de 20de eeuw is gebouwd in een aangepaste baksteenarchitectuur verwijzend naar kapellen in neostijl. Het rechthoekig volume in rood bakstenen metselwerk vertoont in de verzorgde gevelafwerking en de opbouw reminiscenties aan neotraditionele kapellenbouw.

Artistieke waarde:

- De kerk heeft een rijke oorspronkelijke aankleding van het koor en transept met gewelf- en muurschilderingen en reliëfs.

- De kerk bezit een reeks figuratieve gebrandschilderde ramen in neobarokke stijl met voorstellingen van de Geheimen van de Rozenkrans van 1913, 1919, 1924 en 1946.

- Het interieur van de kerk bevat een miraculeus houten gekleed Mariabeeld en twee geschilderde altaarstukken uit de 17de eeuw: O.-L.-Vrouw schenkt de Rozenkrans aan de H. Dominicus Guzman, geschilderd door Antoon Van den Heuvel, van 1634 en Bekoring van de H. Antonius Abt, Vlaamse school. Tot het beeldhouwwerk behoren ook monumentale beelden van H. Petrus en H. Paulus in het koor, engelen met kandelaars aan weerszij van het hoofdaltaar en ingemetselde kruiswegtaferelen in polychroom halfverheven beeldhouwwerk.

- Het aan de kerk gerelateerd kunstig uitgevoerd meubilair vormt een essentieel onderdeel van het kerkgebouw en getuigt van vakmanschap en oog voor kunstzinnige details. Daartoe behoren onder meer vijf altaren, waarvan het hoofdaltaar een bijzonder tabernakel bevat, een ijzeren communiebank met plaasteren medaillons van 1849, een rijk gesneden imposante preekstoel van D.E. Latte (Gavere) en Peeters (Antwerpen) van 1869-70, geschonken door baron Philip Kervyn de Volkaersbeke en zijn zuster barones de Meulenaere - Kervyn de Volkaersbeke, vier neobarokke eiken biechtstoelen met heiligenmedaillons in neobarokke stijl van D. E. Latte (Gavere) en A. Van Eenaeme (Gent) uit het derde kwart van de 19de eeuw, geschonken door pastoor K.-E. Philippe, kanunnik Verstraeten, voormalig pastoor, en Loontjens, onderpastoor, het orgel van J. Vergaert van 1868-73, gebouwd met onderdelen van orgelbouwers van Peteghem, eiken koorgestoelten in neobarokke stijl van Désiré Latte van 1870-71, een zwartmarmeren doopvont met koperen deksel met slang.

- Devotiebeelden in polychrome gips getuigen van de rijke religieuze beeldcultuur uit het laatste kwart van de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw, kaderend in het katholieke reveil in deze periode.

- Het expressieve oorlogsmonument van beeldhouwer Antoon Van Parys, bekend om zijn grafmonumenten en oorlogsmonumenten in Oost- en West-Vlaanderen, opgericht in 1920.

- De vrijheidsboom (Bruine beuk), de Witte paardenkastanjes en de Hollandse linden vormen zeer uitgesproken beeldbepalende objecten met een mooie representatieve

groeivorm van de solitaire bruine beuk en een mooie representatieve groeivorm bij de linden die als kunstsnoeivorm kan omschreven worden.

Sociaal-culturele waarde:

- De kerksite is van betekenis in de devotiecultuur en bedevaartcultuur door de Mariale ommeegang. De oprichting van de kerk is verbonden met de legende van de verschijning van O.-L.-Vrouw. Het miraculeuze O.-L.-Vrouwbeeld was en is nog steeds een voorwerp van sterke volksdevotie, de ommeegang van de Mysteries van De Rozenkrans met het vereerd Mariabeeld kende een grote toeloop van bedevaarders uit de wijde omgeving.
- Het dorpsplein en het ensemble van de kerk en het omringende kerkhof is karakteristiek en beeldbepalend voor de dorpskern. De parochiekerk en de omliggende begraafplaats getuigt van de christelijke cultuur en de dodencultus in een dorpsgemeenschap in Vlaanderen, waar zij in het sociale leven een belangrijke rol vervullen. De graftekens meestal met eenvoudige vormgeving, verfraaid met de gebruikelijke christelijke funeraire symboliek of fotokeramische portretmedaillons, herinneren als visuele getuigen aan de overleden parochianen. De meer opvallende grafstenen van notabelen en adellijke families werden traditiegetrouw opgericht dicht ten zuiden bij de kerk of in het "hofken" aan het koor.
- Op het kerkhof bevindt zich eveneens het oorlogsmonument en vrijheidsboom van 1920, graven van gesneuvelden tijdens beide wereldoorlogen en van weerstanders, en een H. Hartbeeld van 1938.

Industrieel-archeologische waarde:

De elektriciteitscabine is een representatief voorbeeld van een utilitair bouwwerk en een zeldzame getuige van de nutsvoorzieningen in een plattelandsgemeente uit het eerste kwart van de 20ste eeuw, opgetrokken in opvallende architecturale vormgeving met historiserende inslag verwijzend naar de traditionele architectuur van kapellen, passend geïntegreerd op de hoek van het kerkhof.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

13 SEP. 2013

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS